ИЗЛАЗИ У ЧЕТВРТАК И НЕДЕЛЮ

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 нов. За жиг сваки пут 30 нов.

Предплату прима уредништво, све ц. и кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА У АУСТРИСКИМ ЗЕМЛЯМА
На годину 10 фр., на пол. год. 5 фр., на четврт 2 фр. 50 новч а. вр.

У СРБ КНЕЖЕВИНИ
На годину 100 гроша, на пол. год. 5 гр., на четврт год. 25 гроша.

Уредништво е у дунавской улици, у кући гђе. Ю. Драгуновића (пре Ђ Шилића) у I. кату.

БРОЈ 102. У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЛЮ 18. ДЕЦЕМБРА 1866. ГОДИНА XIX.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ
на
„НАПРЕДАК“
за 1867. годину.

Сувишно би било споминити, да смо данас у врло важном времену. То се види свуда и у свачем Европа иде у сусрећу великим променама, кое ће њој дати сасвим нов вид. Велико начело народности, досада угушено тиранством и самовольом, отима се о важност, коя му у развитку човечанства приличи. У Италии већ е оживотворено, Немачка хоће на његовом основу да се препороди, а исток у њему очекує спаса

Од свију питаня, коя данас светом дрмаю, нас се непосредно тиче источно питанѣ. Сретно у смислу начела народности решено повратиће србству место у породици европских народа, кое е занѣ одређено положаем његовим и даровитошћу нашега народа. Али то питанѣ веће само решити судбину србства; будућност целога славенства зависи од њега; и његово скорие или спорие решенѣ пресудиће, кад ће славенство моћи свој велики позив у истории света испуњавати, кад ли ће настати славенско доба, у коме ће се уделотворити права слобода и нелицомерно братство.

По мери слабих сила своих и ми ћемо гледати, да принесемо поспешном решеню источнога питаня, кое по преимућству држимо за славенско питанѣ.

Као што ће славенство и србство процветати само оживотворенѣм слободе и братства, тако ћемо и ми увек и свагда заступати начела слободе и братинства.

Имаући ту велику цель пред очима, ићи ћемо за спаянѣм свију слоева србства, ер е само у светой слози србству спас. Код нас е непрестано тужба на неслогу. Али ова недолази отуда, што се ми у начелу и у коначной цельи разилазимо; у томе, мислимо, нема Србина, кои би како другчие мислио. Узрок неслози нашой валя тражити у личним обзирима, у себичности поединих лица, сталежа или дружина; а те себичне тежнѣ тим лакше могу да за собом повуку духове, што смо ми непрестано іош толико незрели, да ћемо увек гледати и обзирати се пре на личност, него ли на саму ствар.

Не одбиявѣм, не бацанѣм подозреваня или подметанѣм непоштених намера, но спаянѣм свију у едно коло, слогом свију нас, постигнућемо оне желѣ, кое нам свима у глубини срца бораве.

Нека тону личности у великой обштой ствари! Са личних обзира толико смо већ патили, толико страдали, толико смо већ били несретни, па — и смешни!

Споимо сви све своје силе ер ће скорим доћи час и наступиће дани, кои ће нам судбину можда на векове имати решити; а ти дани несмеду нас растровне затећи! —

У той тежњи нашой надамо се подпори свакога родолюбнога Србина, кои будућност свога народа види у слози народной и у слободи народной.

Што се посебно тиче нашега народа на овой страни, правац нашега листа у томе довољно е познат, ер е себи остао доследан. Да Србин и овде буде свој на основу праве уставне слободе и равноправности: то е гесло, кога смо се држали и кога ћемо се доследно и држати, нешеврдаући ни десно ни лево.

Као што смо досада одкривали и явно изобличавали сваку самоволю и непоштенѣ у пословима, кои се тичу народа, тако ни у будуће нећемо зазрати ни од кога, но ћемо с истином на среду, како ће се лаж и фарисейство моћи сузбити.

Ми ћемо и одсада гледати, да читаоци нашега листа нађу у њему све оно, што ће њих као Србе моћи занимати. У томе нештедимо никакве жртве нити труда. Главние догађае гледали смо своим пошт. читательима саобштити у изванредним додатцима и листовима, нештуући за ове особите накнаде? У обште гледали смо, да више дамо, но што смо обећали и што смо дужни давати.

И у будуће доносићемо, осим политичних чланака, одабран подлистак, добре дописе са свију страна србства, извештае о трговини, телеграфске вести, као и друге новости и саобштеня, коя се наше публике могу већма тицати.

Одлични мужеви у нашем народу обећали су нам свою умну подпору.

Лист ће наш и од нове године излазити редовно два пута преко седмице; али како е кауция за њега положена толика, да може и чешће излазити, то ћемо, кад год буде потреба, и изванредне броеве издавати, као што смо и досада чинили. Што свой лист редовно више пута преко седмице неиздаемо, то е са обзира на лоше материялно станѣ нашега народа, кои и без тога има доста раскраяка.

Точно разашилянѣ листа биће нам и одсада една од главних брига. Ако би ипак коме кои број изгубио се, то молимо, да га потражи у неплаћену и незапечаћену писму.

Предплатна цена остае и даљѣ досадашня: 10 *фор. на годину*, 5 *фор. на по године, а на три месеца* 2 *фор.* 50 *новч.*

Предплата нека се изволи слати у плаћеном писму подписаном уредништву.

Без предплате нешаљемо листа, а то зато, ер неради, да нам се рекне, да свога листа коме намећемо, чега бива код неких наших листова.

За *Србию и Београд цена е на* 3 *месеца* 25 *гроша ц.* Предплата нека се изволи слати г. *Проки Тодоровићу*, нашем разносителю у Београду.

Уредништво „Напредка.“

Ствари у Аустрии такове су, да се извлаче испод сваке комбинације. Мудруй, колико хоћеш, никад нећеш моћи рећи: овако треба да буде, дакле тако и мора бити; ер увек другчие испадне Ако ништа, то найобоље показує, како е у Аустрии станѣ сасвим абнормално.

То се у обште *држи*, да у Бечу немисле земљама у западной половини монархие дати какав особити круг самоуправе, но да их мисле стерати у стари ужи райкерат или подобан какав райкератски сурогат. Исто тако обште е мнѣнѣ, да се у Бечу ништа тако нетражи, колико да се дође до погодбе са Мађарима, те да се у томе дотле иде, да од Мађара скоро и невиде никога у монархии. Не манѣ и то стои као обште уверенѣ, да у Бечу у доба такова погађаня с Мађарима увек имаю благонакловѣн осмех спрам Хрватске.

Пак шта видимо данас?

Док на найвишем месту имаю за саборску депутацию чешку и галичку милостиве речи, дотле се депутации угарскога сабора само просто каже, да ће се на адресу одговорити кралѣвским одписом.

Али ко би одатле изводио по Мађаре какве неприятности, тай би се по свой прилици преварио. Чим се рекне гдегод: монархия ће се сад оваво и овако уредити, влада у Бечу мисли то и то учинити — одмах су ту званичне и полузваничне новине, да реку, како од тога нема ништа; али до данас неби дементованя од стране официозних и официелних, да влада немисли покушати дуализам на основу погодбе с Мађарима!

Ни то ние никакав по Мађаре хрђав знак, што депутация загребачког сабора недоби ласкавия одговора од светлога краля. Бар Хрвати били су увек резерва, кад се хтело притиска чинити на Мађаре; а сада они добише одговор, као и угарски сабор, макар да су они у своіой адреси све и сва попустити обећали, и макар да Мађари у своіой адреси рекоше, да неће попустити. Ако е истина, што се говори, на адресу сабора троедне кралѣвине неће се ни давати какав одговор!

Пре римске нове године неће влада бечка ни онако ништа ново предузимати. Донде неће у Аустрии бити никакве особите новости. Стрпићемо се дотле, пак ћемо видити, шта ће влада; и онако, ако игде, у погледу на одлуке бечке владе тешко е бити пророк.

Байст е био по дана у Пешти. Хтео се тамо информовати, како стое одношеня у Угарской Ние он био сретан у Саской и Немачкой, где се родио и одрастао и где е век провео; а како ће погодити оно право у нашой монархии, где су тако заплетена одношеня! За по дана несазна нико околности угарске, па ма био како генијалан. У осталом, као што рекосмо, стрпићемо се іош кои дан. Излишно би било упуштати се у нагађаня, кад ће и онако влада што пре морати ма што учинити.

Али ако се свакояке мисли о владиной иницијативи у Угарской, што се тиче осталих провинция аустриске монархие, ту су гласови прилично сложни.

У обште се говори, да ће влада после нове године, пошто распусти земаљске саборе, у западной половини расписати нове изборе, те ће онда позвати из тих ново сазваних сабора „легалне“ заступнике дотичних земаља у едно „заступништво“ (иначе ужи райкерат!), коме ће поднети предлог за промену устава.

Како шмерлинговски изборни ред ние укинут, то ће се ти избори по свой прилици предузети по његовим прописима; а како ови иду ли на художаствену већину немачку, то ће опет изићи стара песма: неприродно надмоћие Немаца над скоро двапут толиким бровм Ненемаца. Славени ће западни то већ знати, пак ће своим одсуством из такога заступништва найбољи протест против њега дати. И сами Пољци, несумњамо да неће хтети помагати таковой комбинации, коя би од њнове браће направила само предмет за есперименте.

А док се тако есперименту е, станѣ у монархии бива све горе, а велики догађаи све се већма и већма примичу! —

Преглед новина.

Загребачки „Позор“ пита: шта да се чини, ако влада непристане на условља, коя сабор троедне кралѣвине ставља, ако ће да се упушта у даљи разговор? Пак одговара овако:

„На то питанѣ установио нам е сабор точан одговор у адреси, дочим е изявио круби: да се неће и неможе упустити у саставлянѣ законске основе о државоправном одношаю троедне кралѣвине спрам Аустрие, ако и док целокупност троедне кралѣвине и одговорна му влада чином и истином непостане Ако дакле влада неприхвати наших увѣта, ова сама срушила е мост споразумлѣня и погодбе; а наш сабор после тако ясна очитованя био би веома недоследан, када би се даљѣ с владом договарао А како да се договара: када му влада одриче основ државнога права троедне кралѣвине т е. земљиштну и државну целокупност и автономну управу? С ком да се договара? Какав успех може имати његово даљѣ договаранѣ, ако његова адреса неби имала ни толико успеха, да уклони од владе људе, коима е сабор тако одрешито изразио свое подпуно неповеренѣ? Или зар да се упусти у обично законарство имаући пред собом владу, коя се на ц. патенте позива, као на праве законе? Сав тай посао био би прави Сизифов посао.

„У случаю дакле ако влада неприхвати и неизведе увѣта назначених у саборской адреси, сабор ће задовољити само своіой доследности и явном очекиваню, ако прекине нит даљѣ погодбе, докле год се увѣти неиспуне, пак свой поступак оправда закључком (резолуцином) у записнику, а одговорност баци на саветнике круне. Или поштена и користна погодба, или никаква.“ —

— Чешки „Народни Листи“ програму г. Байста, да се Аустрия уреди на основу три скупине, немачке, мађарске и польске, овакав прогностикон ставља:

„Есте то врло лукаво измишлѣно, да се начини особита скупина польска, како би се тиме одвадило неколико милиона Славена у тако званой немачкой скупини, те како би се у той скупини могло извадити надмоће немачком живлю; али том майсторином неће г. Байст никога међу нама уловити.

„Признаће ли се оснивањем особите польске скупине, да землѣ польске с осталим земљама без

штете по единство и моћ царевине, осим заедничких државних послова, нетребаю да имаю ништа више заедничко, то ће се тим дати нов доказ, да ни оснивањ особите чешке скупине несмета единству и моћи царевине, а тай доказ заиста неће помоћи, да се землѣ чешке круне по плану г. Байста лакше него ли досад даду утурати у неку немачку скупину.

„Кад се оснує польска скупина, онда ћемо іош решителние но досада искати, да се и землѣ чешке круне скупе у свою скупину, и г. Байст ни по овом нити по другом ком новом лету неће дочекати, да заступници чешкога народа оду у какво представништво неке тако зване немачке скупине, као што никад неће доћи ни заступници словенскога народа. Како би дакле у Аустрии изгледало у таковом устройству са три скупине по плану г. Байста? Тако званой немачкой скупини противили би се Чеси и Словенци, скупини польской били би по свему противни Русини, а скупину угарску неби признавали Хрвати. Заиста лепа слика единства Аустрие по плану г. Байста!

„Програм г. Байста за устроенѣ Гроздайчланда — завршує речени лист — жалостно е прошао; нека му програм за устроенѣ Аустрие непрође іош горе. Г. Байст можда е вешт државник, али фактичност іош му се вештини ние покорила, а то би требало да е Аустрии опомена.“ —

Сабор троедне кралѣвине.

У седници 5. дек. после Боговића узе реч бискуп *Штросмаер*. Найпре спомену лоше станѣ целе Аустрие на по се троедне кралѣвине, коме лека има само у уставу. Влада е лоша, народ се на ню тужи. Она нехае за нашу землю, непознае іой потребе. Владалац обећава самосталност, а о краини збори као о приватну феуду. Зато е давас задатак троеднице особито тежак. Под упливом садашнѣ владе не само да се неће начинити закон, но се неће добити ни одобренѣ. Зато треба пре свега одговорна влада, да на владу дођу люди, кои су верни владаоцу и народу. Земльиштно питанѣ троеднице тужно е; Далмациє и краине ние у сабору, а део хрватског народа стенѣ под Турцима. Наше е захтеванѣ тако праведно, да ће га влада морати испунити. Источно питанѣ мора се решити. Далмация се жели с нама здружити, само треба сметнѣ уклонити, краина неможе више бити приватан феуд. Ако е устав доброчинство, нека се да и краини. Незнам, зашто да она 6 пута више крви лие но ко други. Томе треба стати на пут, ер е вероватан нов рат с Немачком. Прелазећи на одношенѣ према Угарской каже, да е регниколарна депутация ствар по дужности вршила. Споразумлѣнѣ е користно и по нас и по Угарску. Одбор е дакле мислио, да ће Угарска попустити, али се преварио. Угарски одбор ставио е условля, на коя наш одбор ние могао пристати. Нема ни Хрвата ни Србина, кои неби пре одсекао десну руку, но што би дао, да се Река одкине. Угарски одбор навластито обишао е наше главне захтеве. Искати, да се ми одречемо чл. 42: 1861, значило би одрећи се 1848 г. Угри нам одговорише, да се око тога ради, како да ми уђемо у уг сабор! То е ископати гроб народу. Народ хрватско-србски има свести, да неће тако чинити. Рећи, да неодступамо ни у длаку од целокупности земльишта, то нам е дужност.

Троедница мора се упустити у самостално расправлянѣ државопр. одношеня. Што се тиче права наш е народ имао свагда право о себи решавати. Наводи доказе из историе. Нико се нема у наше право начати. Што год учини уг. сабор, нас то невеже, Наши предци казали су: слободни смо, не робови! И унуци ће се тог увереня држати. Народ наш мора се упустити у самостално решенѣ државопр. одношая спрам Аустрие. Уг. сабор у велико у том ради. Да небранимо домовину, значило би, чекати, да нам кућа изгори. Бар да протестуемо, кад се чини против нас! Рекоше: шта ћемо у Бечу, остаймо у Загребу. Било се то рећи Деаку у Пешти. Данас се ради, да буду два господуюћа народа на место еднога. Ту се Хрвати имаю одупрети. Мађари су одбили октобарску диплому и фебруарски патенат; признаю прагм. санкцию. И ми треба да е признамо. Наравно, да ће се сви предмети потанѣ определити у претресу. Наше е прво начело: ништа о нама без нас. Троедница треба круни рећи, да неће ступити у тело, кое би се без приволѣня овога сабора склопило. Тако само неће само два народа владати, неће бити абсолутизма. Наши су предлози могућни, да наш сабор настави свое деловане. Ако нам предстое нове борбе и патнѣ, тешиће нас свест, да смо радили, што е на правди основано. Што бог даде и срећа юначка!

После ове беседе, коя е непрестано одобраванѣм праћена, одгоди се с дница на исти дан у 6 сати у вече. У вече узе први реч

др *Полиш*. И мене су дирнуле речи од пре подне, ер и я као и сваки Србин поня све оно, што се с разлогом против Мађара и против савеза с Угарском навести може; али из премиса наведених, кое и я одобравам, я бих сасвим друго изводио. Да су Мађари оваку адресу, као што се предлаже, саставили дало би се извинити, ер су окружени туђим стихияма, немаю найсяйние будућности.

Али да сабор народа хрватско-србскога, коме се баш сада врата сяйне будућности отвараю, да се тай народ таковом адресом у наручай Аустрие баца, то мора врећати чуство свакога Србина и Хрвата. Ова адреса гради Аустрию, хоће да установи централни орган Аустрие. Нити ваша адреса, нити адреса уг. сабора, ни адресе свию аустр. сабора неће загладити катастрофу код Кралѣвградца. Предлог адресе као да се чини невешт той катастрофи, или ако е наговешћуе, схваћа е сасвим противно, но што би ю имао схватити сваки Србин и Хрват. Ако се нећемо обзирати на споляшнѣ околности, нема од наше будућности ништа. Битка код Кралѣвградца ние обична битка, већ катастрофа у повестници света. Код Кралѣвградца родила се истина, погребена е неистина. Немачки бунд, коме е била Аустрия душа, а био е савез владалаца против народа, тамо е погребен, а породила се Немачка, коіой хоће Пруска да буде душа. С друге стране европски исток, кои стаяше под туторством немачко-аустриским, хоће да се еманципуе. После 300 година долази исток у свой природни положай, последице битке мохачке довршую се код Кралѣвградца. Аустрия истиснута из Немачке постае подунавском навском државом. Може данас бити говора о преустройству Аустрие као подун. државе, али о преустройству садашнѣ Аустрие неможе бити говора. Како ћете да преустроите Аустрию данашню? Централизации противни су сви аустр. народи, а после Кралѣвградца и сами Немци, кои неће да губе наду сединеня с Немачком. Против федерације противна су два тако звана господуюћа народа: Немци, ер би у федерации изгубили господство над другима, а неби имали надежде на сединѣнѣ са Немачком; Мађари, ер би се онда морали одрећи држ. права свога, да буду самостална држава. Против федерације су іош Румуньи и Срби, са разлога споляшнѣ политике. Федерация би значила консолидацию данашнѣ Аустрие, те би запад хтео Аустрии придружити Румунию и Србию, чему *би се Срби* преко Саве противили.

За федерацию само су Чеси. Ни родолюбиви Хрвати немогу за ню бити. Ер Хрвати немогу делити свою судбину од Срба, иначе би били пришипетлѣ мађарске. Неможе бити ни дуализма, т. е. господства Немаца у едной, Мађара у другой половини царевине. После Кралѣвграца теже Немци Немачкой, а Мађари никад нису правили програма, како да се друга половина царевине устрои; они само иштy извршенѣ закона од 1848, а то значи устроенѣ самосталне уг. државе, а уг. држава по своме пойму противна е аустр. држави. Зато бечка влада неће на желѣ Мађара никада пристати, неће им никад дати самосталну уг. државу. Из свега тога следуе, да ће о преустроеню и судбини Аустрие као подун државе решити споляшнѣ околности, наиме решенѣ польског и источног питаня.

Данас све велике силе спремаю се найвише ради источног питаня, кое е по нас врло важно. Оно е сад на том степену, да се неможе више на много година одгодити. Порта може едан или други устанак угушити, али не и мнѣнѣ Европе, да е Турска аномалия у Европи, неможе више од Грчке, Србие и Румуние начинити пашалуке, неможе дакле стати на пут, да ове даном приликом своіой браћи у помоћ притеку. Ни Грчка, ни Србия, ни Румуния неће Турску оборити, али ће помоћи, да се ова обори, чим то буде ишло у рачун едной или другой великой сили, комбинацияма и алиянсияма известним. А коіой великой сили иде у рачун пропаст Турске, то се зна. То е она велика сила славенска, на кою су сви Славени упрли очи, те у своме яду теше се, да немогу пропасти, док Русие има. Источно питанѣ по Русию е важно, ер е то по Русе питанѣ народне части, питанѣ положая Русие као велике силе, питанѣ славенско. Изгледало е, да ће Француска узети у руке решенѣ источнога питаня, али видимо, да она на срамоту цивилизације свое Турке помаже.

Ако е Фрувцуска накана за Галицию, коя би Польской имала доћи, дати югослав. землѣ данашнѣ Турске Аустрии, то би била несретна идея. Бар Срби преко Саве бранили би се свом снагом. Али како г. Старчевић рече, ако би се Аустрия у такав рат упустила, био би іой то последньи рат нѣн. О том питаню говорим, ер е важние од свию ваших комбинация о устроеню Аустрие, ер га схваћам с више точке, са точке народности. Начело народности победило е у Италии, преустроява Немачку, преустроће исток. Изгледа, као да се Мађари хоће томе да противе. Срби нежеле савез с Мађарима из каквих симпатия; ко зна свест Срба, ко се сећа 1848 г. тай то неможе веровати. Сваки Србин люби троедну кралѣвину колико и Хрват, ер е за ню еднако крви лио. Ако тежисмо за савезом са Мађари, то чинисмо ради будућности наше на истоку. Намере су нам чисте биле. Мислисмо да ће Мађари поняти важност препороћая истока; држасмо, да ће закони 1848 савладати бечку владу, коя нам развитку на истоку смета и с Турчином стаяше у савезу. Али смо се у Мађарима преварили. Они су сасвим противно томе радили. У рату летошнѣм Европа и народи стаяху уз Пруску; Мађари бранише положай Аустрие у Франкфурту! Пад и сад после Кралѣвграца хоће да пруже руку аустр. Немцима, да се осигураю против народности у Угарской и против троедне кралѣвине. Те тежнѣ мађарске данас немаю смисла, ер Немци теже Немачкой. Ако су Мађари свестни, видиће, да им нема будућности ван савеза с осталим народима на истоку. Иначе ће их можда талас са севера тако обухватити, да неће знати, где су.

Као што рекох, премисе наведене пре подне пригрлявам, али не и доводе. Да е речено: нетреба нам савеза с Мађарима — на то бих пристао; али немогу одобрити, кад се народ хрватско-србски Аустрии у наручѣ баца. Шта се хоће с овом адресом? Хоће да се Аустрия устрои. Сабор наш више се брине за Аустрию, него Аустрия за троедницу!

Могао бих адресу с више страна побияти, али само ћу узети целокупност и одгов владу. Сажалевам оне, кои збиля мисле, да ће бечка влада дати целокупност троеднице. То е као кад би Србия од Стамбула искала Босну и Херцеговину. Што се тиче одгов. владе за троедницу, ние ми смешно, да би троедница могла имати свое министре, а одгов. влада врло е нужно. Али сажалевам оне, кои мисле о хрв одгов. влади и онда, кад се едном по овой адреси установи бечка централна влада. То е велика илузия, ер централна влада имала би такову моћ, да би вас све на одговор позвала, кад би ви у сабору говорили о одгов. влади за Хрватску. Троедницу сам сматрао и сматрам као државу равноправну Угарской. Све е оно погрешно, што се с ове и с оне стране наводи о заедн. праву с Угарском, особито Мађари греше, кад веле, да наш савез с Угарском ние правно прекинут. Главна е погрешка у нас и Мађара, да они хоће да применюю начела приватнога права, где само важе начела явнога међународнога права. Код прив. права е трећи судац, код явнога права сваки уговорник за се е судия. Кад такав уговор смета народу, он га раскине. Да тако ние, никад неби напредка било. Ми смо 1848. прекинули савез с Угарском и Мађарима, зато е тай савез правно престао. Зато е сва аргументация од стране Мађара погрешна.

Али шта онда да се чини? Ту радикална средства невидим, но само може бити еспедиента, а ту ми се види найбольи предлог г. Боговића, кои хоће да чуе одлуку уг. сабора о договараню регниколарних депутация. Можда тай предлог неће шкодити. Наш савез с Угарском савез е обране против трећега. Зато где имаю двое трећега као противника, нетреба да се раздруже. Било како му драго, ми Мађаре нити можемо истребити, нити у Азию протерати; с њима се морамо у будућности дотаћи, али се надам, да ће се тада наша слушати. Рад свих аустр. сабора неће плодом родити. Зато држимо се чеканя: трпен спасен.

Свршетак од саборисаня у идућем брою.

Нови Сад 17. дек. Прексиноћ покушаваше неки зликовци увући се у саборну нашу цркву са злом намером; али их припазише и одбише. Чуемо, да су већ и похватани.

— Србска добровољна дружина у Србском Бечею играће други дан божића „Женидбу и удадбу“. Доходак од представляня иде на добре цельи.

— Нова се година приближуе, приближуе се с њом и рок за предплаћиванѣ на различите новине. Како многи наши Срби читаю и немачке новине, то их опоминѣмо, да онда бираю онакове, кое ће им све оно доносити, што и друге немачке новине, а уз то и друге новости, кое за Србе могу имати више занимљивости. Ради тога препоручуемо им новине „Цукунфт“, кое у Бечу сваки дан на великом табаку излазе, те особито прате славенске интересе. На тим новинама раде одлични родолюби славенски свию племена, па тако и Срби; има чла-

нака и дописа найвише о Славенима и од Славена, особито о источном питаню. Предплатна цена износи на 3 месеца 4 ф. на месец дана 1 ф. 40 н.

ДОПИСИ

Х. — У Бечу 11 дец. Да вам обясним мой ючерашньи телеграм. Видили сте из новина, да су Байст и Майлат ишли заедно у Пешту, а видили сте и због чега су ишли. У Пешти су били свега дванаест часова. Єсу ли или нису успѣли, овдѣ се іош не чуе. Ове новине већином држе, да успѣха нити є било нити бити може. Веле далѣ са разлогом, да им є требало поћи рание, пре него є адреса од обе куће примлѣна. Било успѣха или не било, види се из тога пута, да се на мѣродавном мѣсту жели поравнанѣ при свему томе, што су се околности споляшнѣ яко измѣниле, и што бар за сада не предстои Мађарима и Поляцима улога она против Русие и Прусие, коя им є недавно преко Париза била намѣнѣна. —

О Кандиотима послѣдньи ючераньи гласови били су повольни. Они не само да се држе, него примораваю Турке, као што сте већ из новина видили, да досадашню войску са новом, и то гардом султановом замѣне. Што є юче овдѣ найзнаменитие о ньима стигло, то є глас, да су Енглези почели тако рѣчи заузимати се за Кандиоте. Као што сте већ видили из други новина, посланик енглески у Атини честитао є капетану пароброда „Пенхелена“, што є и *седми* пут срѣтно у Кандию муницию и своевольце помоћнике пренео. Грци су усхићени и одтуда се надаю помоћи. Енглеска една лађа донела є близу 400 бѣгунаца у Атину и енглески посланик изявио є, да ће их он издржавати, ако дотични грчки одбор нема довольно средства. Грци су примили два консула енглеска за неке своє почастне чланове и посланик допушта, да се ови тога примаю. У исто време т. є. юче, донеше енглески листови чланке, и сам „Таймс“, да є већ доста грчке патнѣ, и да би порта само добро учинила, кад би Кандию пустила, да се саедини са Грчком, наводећи, како є Енглеска пустила іонске острове, и како би Аустрия учинила болѣ, да є Ломбардию и Млѣтке рание уступила. — Ово є врло знатно. Я држим, да се тако ради по споразумлѣню Енглеске са Русиом и Прусиом у источном питаню, и да є то повод, као што сам у последнѣм писму наговѣстио, да є Наполеон мануо се савеза у корист одржаваня Турске. И већ и из Париза долазе гласови, да се министар Мустие обрукао и да и тамо виде, да им валя ударити натраг од онога пута, коим су пошли за одржаванѣ Турске

То ће бити узрок главни, што є и бечки кабинет промѣнио свою ћуд о Турцима и хришћанима, а навластито о кнежевини Србской. Званична изява руска, кою сам юче у телеграму наговѣстио, а кою сте до сада читали, показуе ясно, да є Аустрия одустала и од савеза и од заузиманя за Турке, єр само тако є могао званични руски лист рѣчи, да између Аустрие и Русие нема никаквога неспоразумлѣня

Патриарх ние био іошт код цара, и то по свой прилици зато, што му є у среду снаха нѣгова, послѣ дугога болованя, преселила се у вѣчност, коя є прекюче саранѣна.

О Хрватской депутации немам вам ништа обясньивати. Она є синоћ касно дошла. На станици дочекаше неколико млади Хрвата бискупа Штросмаера са живио Синоћ є депутация касно дошла, а данас пре подне већ є била пред царем. Аудиенция є могла траяти свега 2—3 минута. Ови су свршили свой посао. Одговор є био кратак, да ће им се на адресу одговорити. Тако є исто била кратка аудиенциа и мађарске депутацие, коя є такође синоћ дошла, а данас око подне код цара била. Одговор є био: примам адресу и добићете на ню писмени одговор.

Би ли човек смѣо обазрети се на депутацие подобне польску и Чешку, пак сравнити одговор царски овима и онима? Разлика є велика. Првима є био одговор пространи, ласкав; цар є са сваким чланом депутацие говорио и одпустио их, да се могу нечем уздати. Код мађарске и хрватске свега тога ние било, него су обѣ часком и са поменути неколико рѣчи опремлѣне. Но Мађари су вѣштии у маневриравю: они су послали само троицу од обѣ куће, да адресу предаду, а Хрвати зато од едне куће послаше ньи еданаист, и двоица су тай посао тако исто свршити могла, као и ньи еданаест. Ако ништа друго, а оно би земальскога трошка било у толико манѣ. Мађари задржаше депутацию другу, да дође у очи нове године и да честита кралю, краљици и кралѣвићу и кралѣвићки. Оће ли им то што помоћи, видићемо. Ние прилике. Тек є свакако знаменито, да се Мађари сѣтише у првой сѣдници и доцние опет и имендана и дана рођеня краљичинога, и сада опет нове године, те све то у име сабора и народа честитаю, што више ни єдан од двадесет остали сабора ние учинио.

Већ би имао волю мислити о начину, кога царска и кралѣвска влада мисли предузети, ако одбие захтеванѣ Мађара: али нашто то, кад ће до кои дан сама влада морати у томе уста отворити.

У Београду. 12 дек. Поштанско сено у Крагуевцу упалѣно є. Кривац, кои є то зло учинио, упутио се био затим да и у другоме месту исто зло учини, те би уваћен у Пожаревцу и одведен у Крагуевац, гди се налази под испитом. Злочинац є родом из Арбание, ние турске већ римске вере. Код нѣга су се нашла три путна листа. Већ се говори да є он упалио и овдашнѣ правительствено сено. Очекивати є сад, да ће се пронаћи, чиим є наговором чинио та зла. Ние могуће ни мислити, да є он то по каквом свом убѣђеню чинио. Полицайна власт употребиће сва средства, да се ясно уђе у траг правом почетнику и кривцу.

Гласови из Турске врло су немили по хришћане. Турске напасти удвоиле су се. Такви су гласови из Косовог Поля, такви из Херцеговине где Турци ватаю врсние Србе и бацаю их у тавнице У тавницама ће ти несрећници скапавати, или управо биће уморени, а на глас ће се износити, да су помрли. Тако су вазда чинили Турци, чине и сад, а чиниће и по сад, док им власти крај небуде, а тай се већ приближио.

Из **Шида**. У бр. 97. вашег пошт. листа читам, да є Яша Атанацковић осмошколац код свои родителя у Н. Саду преминуо. Овим обзнанюем учећой се младежи, да є неумитна смрт и седмоцколца Милана Момировића из Шида у найболѣм цвету, кой є на гимназии Винковачкой штудирао, 4. дец. узела. Остадоше уцвилѣни родитељи саморани коима є и првенац и мезимац био. Заиста Србльи су те уде Среће, да млоги учећи се даровити младић већ у вишим школама премине. Покойник био є даровит и све школе с преводходством свршивао є, време є у ученю и читаню найвише проводио, родолюб є велик био, и изгледа є било, да ће роду свом од користи бити; ал данас га више на свету нема! Лака му црна земљица била!

Из **Сараєва**. О изборима за наш вилаетски „сабор“ слабо се што чуе. Од тога сабора слабо се тому надамо, али би тек доорро било, кад би искао, да се *владика* Игнатие дигне и Србин постави.

7. дек. догодио се у 3 сата уютру пожар. Запалио се везиров конак, и то оно одѣлѣнѣ, гди везир сѣди. Штете било є велике Циела кућа ние изгорѣла, премда браниоци ниесу одмах дошли. *)

Србия.

— Београдски грађани дали су 10. дек. парастос юначком игумну манастира Аркадиона на острову Кандии, Самуилу, кои є са своіом дружином, бранећи светиню хришћанску од Турака, погинуо. Сам г. митрополит београдски са више других свештених лица свршио є ову подушницу. Света є пуно било у цркви. Београдско певачко друштво пояло є.

— По бечким новинама нуди се Аустрия Турской за посредника у спору са Србиом; ради тога предлаже, да се у Бечу састану пономоћници аустриски, србски и турски.

Романия.

— Код романске коньице завешће се пруско устройство. За пешаке основана є стрелачка школа, а за нове пушке са набоєм у курюку погађаю се са Американцима.

Грчка.

— Од новости о устанку наводимо ове: Грци су покушавали отети град Кисам, али без успеха. Короней и Зимвракаћи саставили су свою войску, пак и Мустафа прикупля свое чете. Египатска войска врло є сманѣна. Турска є опет правила Грцима неке предлоге, али су их ови одбацили. Под Кандию дошла су два пароброда египатска, да помогну затворити острово. Фуад паша доћи ће на Кандию са великим пуномоћством (али шат му све буде залуду). Из Цариграда одлази на Кандию 6 табора гарде. И Мустафа у званичном извештаю потврђуе юнаштво грчко у манастиру Аркадиону, кое є свакога занело, єр пожртвованѣ вазда задобива срца и мучеништво побеђуе.

— Тесалски Грци послали су кралю Ђорђу ову адресу: „Господару! Несити тигар Турчин, ненавиђен међу народима са непрестаногa дивлѣга и неисказано сверепога угнѣтаваня хришћана, бацио нас є у тако несретно стањѣ, да већ неможемо да помишлямо, є смо створени по образу и подобию божѣм, нити се тиме поносимо, што смо потомци са знаня и юнаштва тако славних предака. Наше муке, грозне сверепости при куплѣню данка, срамота наших жена, єдном речи варварско и тиранско угнѣтаванѣ нагони нас, да се латимо оружя против похитителя наше слободе, да крвлю своіом искупимо се из нѣгового мрског ярма. Воюћи за крст и слободу оставили смо у ритама са женама и децом свое куће, пркосећи крутой зими горекой, с оружѣм у руци излазимо пред окрутнога тиранина и верни отачбини и закону хоћемо да се боримо до последнѣга човека, одважни или ослободити се или слободни погинути. Европа, коіой смо већ описали свою беду, неће нам одрећи свое хришћанске и обилате подпоре. Али опет зато мислимо, као чланови грчкога народа, с коим смо страдания и тежнѣ у доба народнога боя 1821 године делили, али од кога нас жалостна судба растави и у тешко робско иго поврати, наставляюћи сад свети бой за независност, да можемо искати од краля наше слободне браће моћну обрану и сваку подпору нѣгову, како бисмо могли уделотворити свое сединѣнѣ са слободним Єлинима и нашли уточишта за страдаюће породице свое, кое сваки дан беже у Грчку. Надамо се, да ће се В. В. у милости и патриотизму свом занимати вашом судбином.“

*) Г. дописник одобриће, што му непечатамо одговор Гаври Вучковићу и нѣговой брошури. Г. Гавра сам є себе осудио найболѣ, када хвали Османа и Турке!
Ур.

Русия.

— Єдан енглески лист чуо є из поуздана извора, да є Русия наумила мешати се у корист кандиским Грцима. Она явно опрема свое ратне бродове на црном мору. Одески Вѣстник вели: кад є Француска и Енглеска могла недржати уговор, може и Русия неосвртати се на нѣга. Под Кандию отишла є една руска убойна лађа.

— У Русии купе прилоге за Кандиоте.

Пруска.

— 3. дек. почела су договараня међу пуномоћницима влада северног немачког савеза.

— Пруски сабор одобрио є, што су Олденбуршкой уступлѣни некои делови Холштина за милион талира. Такођер є пруски сабор одобрио поднесени му предлог закона о утеловлѣню Шлезвика и Холштина са Пруском. Том приликом рекао є Бизмарк, да є Пруска пристала на предлог Француске, да се у северном Шлезвику предузме обште народно гласанѣ, на кою ће страну овай крај: к Данской или Пруской. Из овога би се дало то заключити, да одношеня Пруске спрам Француске врло добро стое, друго, да неће много бити у ствари са савезом међу Аустриом и Француском. К овоме свему валя и то додати, да се као поуздано говори, да ће Бизмарк скорим ићи у Париз, где ће се без сумнѣ опет разговарати са Наполеоном о различним стварима.

Италия.

— У Млетачкой и Ломбардии сасвим се явно агитуе за отргнуће южне Тиролске и приморя са Трстом од Аустрие. То без сумнѣ знаю и у Бечу, али опет зато у приморю целом подпомажу и негую талиянштину Иначе независни листови талиянски сматраю и овай мир с Аустриом само као примирие.

— Папа є позвао све католичанске бискупе на Петров дан 1867 у Рим, да славе 1800 годину мучеништва св. Петра и Павла.

Позив на предплату
на
Даницу,
лист за забаву и књижевност
за 1867. годину.

И опет ће да се наврши један течај нашега листа, и да започне нова година — осма на броју — његова излажења.

Најбољи доказ, да смо својим листом погодили прави пут, којим српски часопис са садржајем „Данице“ треба да иде, видимо у томе, да се он могао толико година одржати, — досада јединствен случај у нашој књижевности.

Обично је бивало, да је забаван и литераран лист код нас почео, али одмах и довршивао свој тек, што је одузимало вољу и књижевницима на рад, и публици на подупирање књижевног рада.

Нису ни околности нашега листа особито сјајне и светле. Имали би и ми штошта рећи, па и потужити се, и то можда са више права, но ко други. Али мислимо, да родољуб треба да ради по своме уверењу, а не да се осврће на случајне околности; рад његов мораће донети плода, ма га он сам и непобрао, а награда му је у савести, која му вели, да је он спрам рода своју дужност учинио, да је прокрчио пута онима, који после њега буду дошли.

Ми ћемо и у будуће старати се, да нашем листу у народу одржимо оно поверење, које је досада стекао; брига ће нам бити, да у њему Србин, а особито Србкиња, и оно нађе, што мисли, да тек туђински листови могу дати.

А у томе надамо се, да ћемо у народу наћи достојна одзива и подпоре; у честим предплатницима и још многобројнијим читаоцима.

Зато учтиво позивамо пошт. публику, да нам подузеће и за 1867. годину својим учешћем подпомогне.

„Даница“ ће и у будуће доносити колико одабран, толико и разноврстан садржај, тако да ће остати и надаље као брижљиво састављена антологија савременог књижевног рада нашег. Песме и приповедке, путописне црте и црте из природописа, чланци историјски и естетични, књижевне критике и т. д. биће и одсада садржај наше „Данице.“

А да би наше Србкиње радије лаћале се српскога листа, нисмо жалили велике новчане жртве, да им дамо свакога месеца по једну

СЛИКУ ПАРИСКЕ МОДЕ,

на најлепшем челикорезу, израђену у једној од првих радионица заграничних.

Ни један наш лист недаје толико, а за тако ниску цену.

Цена је „Даници“ досадашња: 5 фор. на годину, 2 фор. 50 нов. на по године, 1 фор. 30 нов. на три месеца.

Скупитељима се даје седми комад.

За БЕОГРАД И СРБИЈУ прима предплату наш разноситељ у Београду г. Прока Тодоровић.

☞ Од овогодишње „Данице“ имамо још подпуних егземплара по 1 ф. 30 н. од четврти — „Даницу“ од 1865. године (осим прва три броја) дајемо за 3 фор. 80 нов.

У Н. Саду у декембру 1866.

Уредништво „Данице“.

Дафина уд. Харишева у своє и своє породице име явља тужну вест, да їой се кћи

МАРИЯ грофица РИТБЕРГОВА

19. нов. преставила, оставивши иакон себе петолетњег сина, Србина грофа Душана Ридберга.

НАЈНОВИЈЕ.

Беч. Овде се очекуе сазиванє ужега райкрата. Веле, да е дотични позив већ подписан.

Званични „Журнал де С. П. Бург“ од 14 дек. каже, да ние истина, да има какве руске войске од аустриске границе.

Грчка. Порта е у Атини протестовала, што се грчка войска на турской граници купи и што има грчких солдата на Кандии. (А што се купи турска войска на грчкой граници?)

Са Кандие опет се явља за победу грчку. У провинции Апокорону ударили су Турци на Грке, кои су их славно одбили. Бой е траяо 6 сати, силни су Турци изгинули.

Из Енглеске явља се за живе симпатие спрам Грка, што се приписуе бавлєню кралєвића у Петрограду.

Париз. Овде очекую осим Бизмарка и кнеза Горчакова.

Царица Евгения одустала е од свога пута у Рим

ТРГОВИНА.

Сисак 11. дек. Цене су остале старе, довоз и залиха слаби. Шенице 9500 вагана банатска до 7 ф. бачка ф. 6.60 н. хрватска ф 6—6 20 н. босанске шенице 10.000 вагана по ф. 5.65—70 н. банатски кукуруз ф. 3.80—90 н. босански ф. 3 65 - 75 н. зоби 8000 вагана хрватска ф. 1.85—90 н. босанска ф. 1.72—75 н.

Пешта 15. дек. Шеница се добро држи, плаћала се потиска до ф. 7.12 н. банатска ф. 6.70—80 н. пештанска 7 ф. све на 3 месеца Свиньско месо ф 20—24. 50 н. цента.

Телеграфисани бечки курс од 16 дек

Металици 5 проц. 57.91; народни заим 5 проц 67. 20; акциє народне банке 714. —; акциє кредитног завода 151.20; Лондон 129.25; сребро 128 50; дукати 6.15

ОГЛАСИ

Обява.

Од стране грађанског суда овог овим се до обштег знаня доставља, да ће се услед молбе сиротинске касе Новосадске непокретно добро Марие удове Михаиловић, као куће под бр. 1131 и 1437 у Новом Саду због дуга од 1976 ф. 43 кр. а. в., коє е на 8000 ф. а. в. судиски процењено, на явной лицитации, коя ће се дана 23. януара 1867 и дана 6. марта 1867 на лицу места свагда у 3 сати после подне држати, продавати, и зато се сви они, кои исто добро купити желе, позиваю, да у предозначено време на ту лицитацию доћу, и да се на ту цел изаслатой комисии приваве.

Уедно се примећава и то, да се услови, под коима ће се горепменавано добро продавати, при Суду овом читати и од њи преписи имати могу.

Варошки као грунт. Суд у Н. Саду 1. дец. 1866.

Варошки судац.

242—1—3 Томековић с. р.

!!!ОГЛАСИ!!!

СКОРО У ПО ЦЕНЕ уз емство правог, непокваренога платна и добру меру распродає се свеколико платно, платнене мараме, убруси и столска опрема у стовариштy платнене фабрике, у Бечу, у вароши, тухлауберн бр. 11.

1 туце бели платн. марама ф. 2, 2.50 до 2.80 найфин.
1 „ врло финих рум. марама ф. 3, 3.60 до 4.50 найфин.
1 туце марама платн. батиста ф. 4, 4 50 до 6 найфин.
1 „ платн. убруса цвилик ф. 4 50, 5 до 7 найфин.
1 „ „ „ дамаст ф. 6, 7 до 8 найфин.
1 ком. столске опреме за 6 лица ф. 5, 5·50 до 6.
1 „ „ „ „ „ „ дамаст ф. 7.50 до 9.
1 „ „ „ „ 12 „ ф. 8 50, 9 до 12
1 „ „ „ „ „ дамаст-атл. ф. 15 до 20 найф.
Платн. убруси риф по 25, 30, 35 до 45 н. найфин.
1 ком. 30 рифи небел. домаћа платна ф. 8 до 9 50.
1 „ 30 „ бела платна ф. 10, 12 до 14.
1 „ 30 „ 5/4 широко румб. платна ф. 12 до 15.
1 „ 48 „ „ „ ткана „ ф. 18 де 20.
1 „ 50 „ „ „ „ фина ф. 22, 24 до 28
1 „ 50 „ предена ткана ф. 28, 30, 35 найфин.
1 „ рум. батиста ткана место ф. 80 само ф. 40.
1 туце салвета платн. цвилик само ф. 4, 4 50 до 5
1 „ „ фини дамаст само ф 6 до 7.
Мушке кошуље платн. ф. 1 50, 2 30. 2.50, 2.80.
„ „ „ фине ф. 3, 3.50. до 4.50 найфин.
Готове платн. гаће ф. 1.20, 1.50, 1.80, ф. 2.
Женске платн. кошуље найнов. крой ф. 1.80, 2 50, 3, 3.50.
„ „ „ везене ф. 3.50, 4 до 4.50 найфин.
Мушке фланерске кошуље или чакшире добре сваке боє ф. 3, 3 50, 4 до 4.50

Кошуље, коє нестоє добро, примаю се натраг.

Паручбине се точно извршую уз малену капару на све стране.

Адресе: **Louis Modern's** Central-Depot in Wien, Stadt Tuchlauben Nr. 11. 213—7—12

НАЈЗГОДНИЈИ БОЖИЋЊИ ДАР.

У том сам положаю, да могу продати целокупне

ЗИМСКО ОДЕЛО

за 20 фор.

елегантно црно

САЛОНСКО РУВО

за 24 фор.

ПОКУЋНО РУВО СВАКЕ БОЄ

и найукусния кроя

од 8 фор. до 16 фор.,

далє сваке врсте найфиниег и наймодерниег мушког одела за свако доба од године по врло єфтине цене у ново отвореном

магазину за одело

ЛЕОПОЛДА КЕЛЕРА

у Бечу

Stadt, Rothenthurmstrasse Nr. 3. I. Stock, gegenüber dem fürsterzbischöflichen Palais, Ecke des Stefansplatzes.

☞ Наручбине се извршую уз емство врло добро и брзо. 225—8—12

АНАТЕРИН-ВОДА ЗА УСТА

кроз 15 година имавша привилегию, коя е 2. юния 1865 престала, продає се у место по 1 ф. 40 н. саме за

40 нов. а. вр.

у апотеци **Карл Шпицмилера** код „првеног рака“ у Бечу, Hoher Markt. 239—3—24

Трговина робе на риф „код златнога лава“ у Н. Саду потребує што скорие єдног шегрта од трговачки родитеља.

243—1—3 **I. Полит и син Гавра.**

Фрушкогорски бильни сок

из найизврстнии биля Фрушке горе

саставлєн од апотекара

АЛЕКСАНДРА КРАЙЧОВИЋА У ВУКОВАРУ

препоручує се свима онима, кои болую од сувог кашля, промуклости, слуза (шлайма) и прсоболє.

Єдна боца са упутством за употребляванє 1 фор. а в.

При пошиляню поштом 10 новч. више за билєговину и умотаванє

Главно стовариште за разашилянє код **А. Крайчовића** у Вуковару.

Може се добити: у Н. Саду код Шрайбера, у Митровици код А. Крстоношића у Илоку код К. Маршова. 228—4—6

☞ БЕЧКИ-ВИКС ЗА ЧИЗМЕ! ☜

У овом роду єдинствени и за 32 године постояня доле именоване фирме у своїой изврстности недостигнути

☞ Бечки викс за чизме ☜

без витриола

Франца Фернолента у Бечу

међу осталим има и та одлична свойства, да кроз 2—3 године увек остане мек и свеж, као што е био с почетка; да е тако добар по кожу, да ова увек мека остане; да са найманє муке издає найлепши мађиски сяй као никои други викс итд., ради коих одличних свойства сл одбор **бечког польоделског излога године 1866** производитель би одликован великом **колайном за одличие.** С тога се викс поштованой публици и господи трговцима препоручує као артикул, кои е уз сва подражаваня найбољи у свом роду и ради своє єфтиноће заслужує найвећу препоруку. Уз прислани новац или уз приманє у наточ. добия се на фунту или на центу по **22 ф. а. в. цента** у кутияма, од коих 16, 8, 4, 2, 1 на фунту иду. Кой узму бар 1 центу, добиће примеран рабат. 231—5—24

Фабрика: Wien, Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 74.

Згодно за дар о божићу! 214—14—24

Преко нужно за поштоване госпође!

Нове енглеске пат. машине за шав руком.

Цена 40 ф. са справом, **50 ф** са спремлєном кутиом кожном.

Подписано стовариште фабрике усуђує се пошт. госпође пажльивима учинити на своє патентоване и у самой Енглеской и Француской обште омилєне „Нове енглеске патентоване за шав руком.“ Ове машине шию како найлепшти штеп, тако и преплетен шав добро и трайно и имаю згоду за поруб и остало, могу се употребити за сваки шав, и за найфинии штеп, и у Аустрии и у Угарской, без хвале, своїом припознатом употребльивошћу и лепим, елегантним изгледом примлєне су и у найвишим женским круговима.

Такова єдна машина има у ц. височ. гђе найвойводкинє Гизеле, а о последнєм економском излогу у Бечу добила е машина велику колайну.

Я подпуно ямчим за мою машину за 5 година и готов сам на исканє послати сведочбе племићких и грађанских кућа, коє од толико година употребляваю ту мою машину на найвеће задовольство, и рећи ће само хвалу о нєной употребльивости. Іош само примећуєм, да се та елегантна мала машина може притврдити за сваки сто, а у горньой кутии може се лепо и на пут повети.

Стовариште фабрике: H. KAUSCH in WIEN, Wieden, Kettenbrückgasse Nr. 1.

☞ Наручбине се извршую точнєйше са плаћанєм на пошти, или са присланим новцем

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић. Брзотиском Игната Фукса у Новом Саду.